

A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés a bírói gyakorlat tükrében

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK

A terrorizmus elleni globális küzdelemben már a 2001-es amerikai események óta folyamatosan tetten érhető az a nemzetközi politikai célkitűzés, mely a háború képzeletbeli frontjának kiszélesítését tűzte ki legfőbb céljául. Több jogi aktus és tanulmány mutatja azt az elmúlt években kialakult törekvést, hogy a terrorizmus megértéséhez azt nem, mint egyszerű bűncselekményt kell kezelni, hanem mint egy olyan „szuper-deliktumot”, amelynek számtalan dimenziója, s az ellene irányuló harcnak több olyan eleme van, amely karakterét tekintve hasonlóságot mutat a közönséges hadviseléssel.^[1] Ugyanakkor olyan speciális, erőszakos bűncselekmény is egyben, amely – eltérően a háborútól – kisszámú áldozattal nagyarányú közvetett és másodlagos viktimizációt eredményez”.^[2] A terrorizmus ezen jellemvonása számos országban a jogalkotó figyelmét abba az irányba mozdította el, hogy igyekezzen minden elérhető jogterületen szigorító intézkedéseket^[3] bevezetni a lehető leghatékonyabb fellépés biztosítása érdekében.

Valamennyi jogi lépés összetartó eleme a demokratikus államrend, valamint az egészséges gazdasági fejlődés védelme volt, hiszen teljesen egyértelmű, hogy „a terrorizmus a demokrácia legfőbb értékeit támadja”,^[4] ilyen formán nemcsak az intézményrendszer egészséges működését, de a nemzetközi biztonságot is képes komoly mértékben veszélyeztetni. Sért alapvető emberi jogokat,^[5] mellyel nemcsak növeli a társadalom veszélyérzetét, és csökkenti az általános biztonságérzetet, hanem komoly terhet is jelent valamennyi állam számára.^[6]

[1] Fletcher, 2006, 894.

[2] Póczik, 2006, 46.

[3] A megszorító szabályok tekintetében az amerikai modell bemutatására ld. Ackerman, 2008, 131., illetve Elek, 2010, 198–205.

[4] Kaponyi, 2006, 49.

[5] Nagy, 2011.

[6] Annak tényére, hogy a fokozott veszély és készség biztosítása komoly anyagi többletterhet ró a rendvédelmi szervekre, és így közvetlenül az állami költségvetésre, már a hazai bírói gyakorlat is rámutatott egyes egyedi ügyben meghozott érdemi határozatában. Ld. pl. EBD2012.B.14. elsőfokú bírósági állásponttal kapcsolatos rendelkezéseit.

A biztonság fenntartása éppen a terrorizmus, valamint az egyéb szervezett kriminalitások okán fokozottabb igényként jelentkezik a közvélemény oldalán is, ennek folytán a biztonságkoncepciók is alapvetően megváltoztak.^[7] A „preventív rizikókorlátozási cél”^[8] oltárán pedig nagyon gyakran alapvető büntetőjogi, emberi jogi értékek is feláldozásra kerülnek.^[9] Ennek ékes példája, hogy dogmatikailag át nem gondolt jogszabályi rendelkezések, büntetőjogi tényállások kerülnek kialakításra mind nemzetközi, mind pedig – tekintettel a nemzetközi kötelezettségvállalásokra – nemzeti szinteken is. Ezzel összefüggésben a terrorizmus kriminálpolitikai kérdéseivel foglalkozó 2011-es munkámban^[10] már igyekeztem rámutatni azokra az anomáliákra, amelyek a korábban hatályban volt, 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) terrorcselekményi tényállásában tetten érhetőek voltak. Ennek az elemzésnek markáns szeletét képezte a terrorcselekménnyel fenyegetés (régii Btk. 261.§ /7/ bekezdés), mint elkövetési magatartás dogmatikai értékelése a bűncselekmény alapesetei – de különösképpen az (1) bekezdésben taglalt alapeset – vonatkozásában, *de lege ferenda* javaslat megfogalmazása mellett. Tekintettel arra azonban, hogy az elmúlt időszakban ezen tényállás tekintetében több egyedi ügyben is érdemi határozat vált a Bírósági Határozatok Elektronikus Gyűjteményében elérhetővé, jelen tanulmányban céлом egyrészt leíró jelleggel ezen eseteket bemutatni, másrészt pedig a judikatúrát dogmatikai elemzésnek és értelmezésnek alávetni a 2011-ben megfogalmazott *de lege ferenda* törvényalkotási javaslattal összefüggésben, azonban immáron kifejezetten a Btk. 314. § (1) bekezdésére vetítve. Bár az ismertetésre kerülő jogesetek a régi Btk. alkalmazása mellett születtek meg, ugyanakkor az elemzés szempontjából ez nem jelent problémát, figyelemmel arra, hogy a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) ezen a területen jelentős eltérést nem mutat. A dogmatikai anomáliák bemutatása során törekszem majd az egyes területeket egymástól különválasztva kezelni, ahhoz igazítva a bírói gyakorlatban kirajzolódó álláspontokat.

II. A DOGMATIKAI PROBLÉMA MIBENLÉTE

A Btk. 316. §-a a következők szerint fogalmaz: „Aki terrorcselekmény elkövetésével fenyeget, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”. A tényállás alapján egyértelműen látható, hogy a jogalkotó – összhangban az Uniós iránymutatásokkal – azt az esetet kriminalizálja, amikor az elkövető terrorcselekmény jövőbeni elkövetését helyezi kilátásba. Ugyanakkor ez az egyszerű megfogalmazás több tekintetben is eltérő értelmezést nyerhet,

[7] Nagy, 2007, 66.

[8] Vö. uo.

[9] Nagy, 2010, 82–84.

[10] Bartkó, 2011, 219–249.

mely miatt álláspontom szerint ez a törvényi tényállás közel sem feleltethető meg a büntetőjogi normával szemben támasztott egyértelműség és világosság követelményének. Dogmatikailag az első megválaszolandó kérdés, hogy a fenyegetés hogyan kapcsolódik a terrorcselekmény elkövetéséhez, ugyanis a jelenlegi, illetve a korábbi szabályozás sem volt a büntetendővé nyilvánítás során érzékeny arra, hogy egyértelműsítse, hogy a fenyegetés tárgyát képező, jövőbeni, értelemszerűen a fenyegetést megvalósító történeti tényállás befejezetté válását követő tulajdonképpeni terrorcselekmény a fenyegetés időpontjában stádiumtani szempontból milyen „létszakban” van. Azaz a kérdés a Btk. 314. § (1) bekezdésében foglalt cselekmény elkövetésével való fenyegetés vonatkozásában az, hogy ezen tényállás megállapíthatóságának feltétele-e, hogy a fenyegetés időpontjában az elkövető, vagy mások által a fenyegetés tárgyát képező terrorcselekmény előkészített legyen-e, vagy sem. A kérdést továbbgondolva azt kell tehát vizsgálat tárgyává tenni, hogy a fenyegetés időpontjában a terrorcselekmény eszközcselekménye milyen megvalósulási stádiumban van. A felvetés korántsem jelentéktelen, tekintettel arra, hogy egyetértve az uralgó állásponttal már az alapeset kísérletéről beszélünk, ha az elkövető „a (4) bekezdésben meghatározott valamely bűncselekmény véghezvitelét megkezdi, és befejezett, ha a célok érdekében a (4) bekezdés szerinti bűncselekmények valamelyike befejezetten megvalósul”.^[11]

Elemzésem tárgyát képező egyedi büntetőügyben^[12] a jogerősen megállapított tényállás szerint a vádlott 2007. október 25. napján 16.19 órakor elektronikus levélben közleményt küldött a magyar miniszterelnöknek és a „szocialista kormánynak”, melyben az elszenvedett sérelmeiért^[13] 90 M forint kompenzációt kért a Magyar Államtól. Ezt követően azonban még ugyanezen a napon újabb levelében éjfélig adott haladékot a teljesítésre, ellenkező esetben robbantásos merényleteket helyezett kilátásba tíz, sorsolással kiválasztott célpont vonatkozásában. Minthogy azonban teljesítés nem történt, 2007. november 6-i leveléhez mellékelte egy házilag készített bombaleírását, illetve annak fényképét. A fényképen egy egyliteres befőttesüveg volt látható, benne 30 darab szög, azonban semmilyen gyúlékony anyagot az nem tartalmazott. Ezen levélre sem történt teljesítés a vádlott felé, ezért felhagyott a további levelek küldésével egészen 2008. szeptemberig. 2008 szeptemberében újabb levelet küldött a vádlott a Kormány számára, amelyben az öt ért károkért először 90 M, majd egy későbbi levelében 70 M forintra mérsékelt összegű kártérítést követelt, egyben nemfizetés esetére

[11] Kónya, 2013, 1196.

[12] Fővárosi Bíróság (új nevén Fővárosi Törvényszék) 14.B.1103/2009/16 szám alatti ítélete, melyben többek között 2 rb. terrorcselekménnyel fenyegetés büntetésében mondta ki a vádlott bűnösségét. (Bírósági Határozatok Gyűjteménye. Elérhető: www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara.)

[13] Sérelmét a vádlott levelében abban jelölte meg, hogy a kormány politikája miatt bekövetkezett gazdasági válságban a vádlott vállalkozása tönkrement, és igazságtalannak tartotta, hogy addig, amíg a tömegek nyomorognak, addig a kormány tagjai jómódban élnek.

kilátásba helyezte 20 db középület és tömegközlekedési eszköz felrobbantását. Annak érdekében pedig, hogy nyomatékot adjon követelésének, elhelyezett egy gyújtószerkezetnek minősülő, általa készített eszközt egy külterületi ingatlanon, melyet aztán a tűzszerecszek megtaláltak és hatástalanítottak. Ez a szerkezet a következő elven működött: egy 12 Voltos izzó egy késleltető áramkört kapcsolt volna be, melyet két elem táplált. Az izzószál begyújtotta volna a kis befőttesüvegben elhelyezett gyufamérget, amely egy nagyobb üvegben került elhelyezésre. Ebben a nagyobb üvegrészben benzin volt, az üveg teteje pedig gipsszel volt leragasztva. Ezen eszközről a perben kirendelt tűzszerecs szakértő megállapította, hogy a szerkezet működőképes, azaz robbanóképes szerkezet volt, hatósugara kb. 41,9 m lett volna. Az ellentétes tartalmú szakértői vélemények miatt azonban a bíróság nem vonta ezt a szerkezetet a robbanóanyaggal, robbantószerrel visszaélés tényállásának hatálya alá.^[14]

A fenti jogeset tekintetében a követelés megfogalmazása, a célzat egyértelműen igazolható volt, ugyanakkor az alapkérdés az volt, hogy megvalósult-e, akárcsak kísérleti szakba lépett-e az eszközcselekményként értékelhető robbanóanyaggal, vagy robbantószerrel visszaélés büntettének tényállása. A fenti ügyben a bíróság ezen eszközcselekményt az elkövetési tárgy hiánya miatt nem látta megállapíthatónak, így eszközcselekmény hiányában szóba sem kerülhetett a cselekmény alapeseti minősítése. Ezen bírósági megközelítésből álláspontom szerint egyértelműen levonható azon következtetés, mely szerint szerves a kapcsolat a terrorcselekménnyel fenyegetés bűncselekményi minősítés, valamint az eszközcselekmény stádiuma között. Amennyiben az elkövető az alapesethez kapcsolódó eszközcselekményt már előkészületi szakba juttatja, és annak továbbvitelével fenyegetőzik, nem a Btk. 316. §-a, hanem a Btk. 315. § (1)-(2) bekezdései szerint ítéltető meg cselekménye, a további fenyegetés pedig minősítést nem befolyásoló, büntetéskiszabási körülményként lesz értékelhető. Amennyiben azonban már az eszközcselekmény is kísérleti szakba jut, a célzat megléte mellett már a Btk. 314. § (1) bekezdése szerinti alapeset kísérletét, és változatlanul nem a Btk. 316. §-át lehet és kell megállapítani.

Hasonló következtetésre jutott a Fővárosi Bíróság (jelenlegi megnevezése: Fővárosi Törvényszék) egy korábbi, 2010-ben meghozott ítéletében,^[15] melyben a vád tárgyává tett cselekmény az alábbi volt. A vádlott üldöztetéses téveszméktől vezérelve több panaszlevelet is megfogalmazott korábban a hatóságoknak, melyek tárgyává a mindent behálózó hivatali korrupciót tette. Minthogy kérelmeivel a hatóságok nem foglalkoztak, elhatározta, hogy egyéb úton ad nyomatékot szavainak. 2008. december 9. napján megkereste a perbeli televíziós csatornát,

[14] A tanulmány későbbi részei vonatkozásában ezen jogesetre, mint 1. számú jogesetre hivatkozom.

[15] Fővárosi Bíróság (új nevén Fővárosi Törvényszék) 7.B.855/2009/33. sz. ítélete. (Bírósági Határozatok Gyűjteménye. Elérhető: www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara.)

és azt követelte az általa megkeresett riportertől, hogy az esti hírműsorban olvassák fel átadott levelét. A levél lényegi elemei az alábbiak voltak: „Bomba fog robbanni 2008. december 17-23. között. Cél: bevásárlóközpont, vagy hasonló, város? Hazaárulással és több bűncselekmény elkövetésével vádoló az országos rendőrfőkapitányt. Amennyiben nyilatkozik és elismeri a fent leírt vádakot, abban az esetben nem lesz robbantás. Ha tagadja, [...] ha nem én, akkor más fog robbantani, amit csak én tudok leállítani. [...]” A levél tartalma szerint arra is utalt, hogy ha a 2008. december 14-i műsorban nem kerül nyilvánosságra a levél, súlyos következmények lesznek. A vádlott kilátásba helyezte, hogy ez esetben csak számolni kell majd a napokat. A tényállásban rögzítésre került, hogy valós robbantási szándéka a vádlottnak nem volt, ugyanakkor a bíróság jogi indokolásában kifejtette, hogy a tényállás megvalósulása szempontjából közömbös, hogy az elkövető a fenyegetést komolyan gondolta-e, vagy sem.^[16]

A fentiekben rögzített tényálláshoz hasonlóan a vádlott szintén nem juttatta előkészületi szakba az eszközcselekményt az alábbi büntetőügyben, így az eljáró bíróságok a cselekményt terrorcselekménnyel fenyegetés büntettként értékelték.

A Kúria előtt (korábbi nevén Legfelsőbb Bíróság) 2010-ben folyamatban volt felülvizsgálati eljárás irányadó tényállása a következő volt.^[17] A vádlott 2006 decemberében a Kalocsai Városi Bíróság (új neve: Kalocsai Járásbíróság) előtt peres eljárást indított. A per során a bíróság nem részesítette költségmentességben, és az ügy intézését is túl lassúnak találta, ezért 2007 novemberében a dusnoki postahivatalból levelet küldött a bíróságnak az alábbi tartalommal: „2007.11.12. Figyelmeztetés! Az alperesek rendezzék a kártérítési beadványt, a nemzetközi bírósági végzés pontosításával. Amennyiben ennek 7 - azaz hét - napon belül nem tesznek eleget, akkor belelövök a bíróság épületébe. Én vagyok hivatott a 100%-os rend betartására a magyar zászló alatt! Mint bölcsös magyar. Én vigyázok a háborús fegyverekre, ezeket az igazság és a rend betartása végett is be lehet vetni. Isten legyen Önökkel.” A jogesethez kapcsolt indokolásból az is látható, hogy a vádlott a levelében foglaltakat nem gondolta át, nem is állt valós szándékában konkrét lépéseket tenni.^[18]

A fenti jogeseteket látva fenntartom azon korábban már kifejtett álláspontomat, mely szerint a jogalkotó a terrorcselekménnyel fenyegetés tényállásának Btk.-ba történő beemelésével egy tulajdonképpen *sui generis* „ante-előkészületet” rendelt büntetni abban az esetben, ha a fenyegetés időpontjában az alapeset-hoz kapcsolódó eszközcselekmény megvalósítása még előkészületi szakba sem jutott. Ezáltal a fenyegetés, mint elkövetési magatartás önálló büntetni rendeltsége

[16] A tanulmány későbbi részei vonatkozásában ezen jogesetre, mint 2. számú jogesetre hivatkozom.

[17] Kúria (korábbi nevén Legfelsőbb Bíróság) Bfv.I.6/2010/5. számú határozata. (Bírósági Határozatok Gyűjteménye. Elérhető: www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara.)

[18] A tanulmány későbbi részeiben erre a jogesetre, mint 3. számú jogesetre hivatkozom.

akkor bír igazán tartalommal, ha az elkövető még semmilyen előkészületet nem fejtett ki a tényleges terrorcselekmény megvalósítása érdekében, ugyanakkor viszont komolyan gondolja annak későbbi célzatos megvalósítását. Nyilvánvaló, hogy a terrorcselekmény eszközcselekményeként kezelt és a Btk. 314. § (4) bekezdésében felsorolt személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó, illetve fegyverrel kapcsolatos bűncselekmények – a törvényben szabályozott célzat melletti – elkövetése érdekében megvalósított előkészületi magatartások már a terrorcselekmény *sui generis* előkészületi alakzatát merítik ki. E célzat hiányában, illetve az esetleges önkéntes visszalépés esetén volna csak az eszközcselekmény előkészületéért felelősségre vonható az elkövető, természetesen e körben is feltétel, hogy az adott eszközcselekményként értékelt bűncselekmény előkészületét a törvény büntetni rendelje (Btk. 11. § /1/ bekezdés). A büntetendőség előbbre hozatalával kapcsolatosan megfogalmazott nemzetközi elvárás csak ilyen értelmezés mellett tud érvényesülni. Ezért álláspontom szerint változatlanul szükség volna arra, ha a jogalkotó a terrorcselekmény tényállásához kapcsolt jogalkotói értelmező rendelkezés keretei között egyértelművé tenné, hogy a fenyegetés csak abban az esetben tényállásszerű, ha az az elkövető által még elő nem készített célzatos eszközcselekmény jövőbeni lehetséges megvalósítására vonatkozik.^[19]

A Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontja a következőképpen fogalmaz. „Fenyegetés: eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.” A fenyegetés a Különös Rész tényállásaiban tényállástani szempontból jellemzően, mint az elkövetés módja, és nem, mint elkövetési magatartás jelenik meg. Ezt azért tartom hangsúlyosnak kiinduló tézisként rögzíteni, mert véleményem szerint a fenyegetés, mint elkövetési mód, és a fenyegetés, mint elkövetési magatartás büntetőjogi tartalma eltér egymástól. Az eltérés két szinten értelmezhető: egyrészt dogmatikailag tisztázandó kérdés, hogy a terrorcselekménnyel való fenyegetés esetén mi az a minimális tartalmi szint, amit az elkövető magatartásának meg kell valósítania a tényállásszerűséghez, másrészt pedig az is eldöntendő, hogy milyen irányultsággal kell a fenyegetést megvalósító nyilatkozatnak rendelkeznie. E két kérdéskörrel a következőkben külön-külön is foglalkozom. Elsőként a tartalomszint problematikáját emelném ki. A tanulmányban eddig említett 1-3. számú jogesetek egyértelműen azt támasztották alá, hogy a bírói gyakorlat a fenyegetés, mint elkövetési magatartás megkívánt tartalomszintjének értelmezésekor a fenyegetés, mint elkövetési mód fogalmából indultak ki. Ennél fogva abból a – véleményem szerint alapvetően téves – megfontolásból építkeztek, hogy ezen tényállás megvalósulása szempontjából teljesen közömbös, hogy az elkövető a fenyegetést komolyan gondolja-e, vagy sem, vagy másképpen fogalmazva, ténylegesen is szándékában áll a fenyegetésben foglaltakat beváltani,

[19] E körben ld. Bartkó, 2011, 227.

vagy sem. Azaz eddig a bírói gyakorlat arra az álláspontra helyezkedett, hogy önmagában az a körülmény, hogy a fenyegetésben foglaltak a külvilág felé alkalmasak arra, hogy a terrorcselekmény későbbi megvalósításának látszatát keltsék, és adott esetben még a rendvédelmi szervek intézkedését is maguk után vonják, elegendő a terrorcselekménnyel fenyegetés büntetvének megállapításához.

Ez az érvrendszer érhető tetten többek között a Fővárosi Törvényszék (korábbi nevén Fővárosi Bíróság) egyik elsőfokú ítéletében is, ahol a vádirati tényállás szerint a vádlott 2009. június 18. napján 14.09 és 15.08 között Budapesten 9 alkalommal hívta fel a BRFK központi ügyeletét, és közölte a diszpécserrel, hogy amennyiben nem engedik szabadon az embereit, a Mamut I. vagy II. bevásárlóközpontok egyikének csomagmegőrzőjében általa korábban elhelyezett bombát felrobbantja. Utolsó hívásában nyomatékosította, hogy a megőrzőben táskát helyezett el, és pár ember meghallhat, ha nem engedik szabadon embe-reit. A helyszínre érkező rendőrök és tűzszerecskék átvizsgálták az épületeket, de nem találtak semmit, ugyanakkor viszont a helyszínen tetten érték az elkövetőt, aki mobiltelefonját, mintha távirányító lenne, maga elé tartva úgy tett, mintha valóban bombát akarna felrobbantani, holott arra semmilyen szándéka sem volt, robbanóanyagot sem helyezett el sehoh az épületben, és nála sem volt a testi őrizetében.^[20]

A fenti tényállással kapcsolatosan azonban a Fővárosi Ítéltábla megváltoztatta a terhelt cselekményének jogi minősítését közveszéllyel fenyegetés vétségére,^[21] mely határozat alapvető változást eredményezett a gyakorlat elemzett tényálláshoz való viszonyulásához. A fenti ügyben született másodfokú határozat mérőföldkőnek tekinthető a fenyegetés, mint elkövetési magatartás bíróság általi értelmezésében, tekintettel arra, hogy ezen ügy kapcsán tette egyértelművé a bírói rendszer számára általánosan követendő elvként az ítéltábla, hogy az olyan fenyegetés, amely minden alapot, konkrétságot nélkülöz, az eszközcselekmény megvalósításának szándéka tekintetében pedig kifejezetten komolytalannak tekinthető az eset körülményei alapján, nem képezheti a terrorcselekménnyel fenyegetés büntetvének megállapítási alapját.^[22] Ezen büntett megállapítására csak az olyan komoly, konkrét fenyegetés ad alapot, amelyben megnyilvánul a terrorcselekmény büntetvének speciális elkövetése.^[23] Ebben a tekintetben tehát az ismertetett 1-3. szám alatti jogesetek által megállapított tényállás sem feltétlenül eredményezhette volna terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását a súlyosabb bűncselekmény (terrorcselekménnyel

[20] EBD2012.B.14. számú elvi bírósági döntés (Fővárosi Ítéltábla másodfokú határozatának száma: 3.Bf.232/2009.). (Bírósági Határozatok Gyűjteménye. Elérhető: www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara.)

[21] Az említett jogesetre a tanulmány későbbi részében, mint 4. számú jogesetre hivatkozom.

[22] Ezzel kapcsolatosan álláspontomat 2011-es munkámban a terrorcselekménnyel fenyegetés kérdéskörének elemzése kapcsán már kifejtettem, hangsúlyozva annak szükségességét, hogy a fenyegető nyilatkozat tartalomszintjének vizsgálatakor annak komolyságán feltétlen hangsúly van.

[23] Ld. az EBD2012.B.14. elvi döntési része, illetve Belovics – Molnár – Sinku, 2012, 472–473.

fenyegetés) miatt. A Fővárosi Ítéltábla ezen álláspontja túlmutat azon a *de lege ferenda* javaslaton is, amelyet 2011-ben még a régi Btk. vonatkozásában magam is megfogalmaztam, hiszen valóban nem elegendő csak az, hogy a fenyegetés a címzettben komoly félelmet keltsen, vagy arra alkalmas legyen, hiszen önmagában ezen elv alapján minden olyan komolytalan bejelentés is alapját képezhetné a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette megállapításának, amely alapján a rendvédelmi szervek bármilyen intézkedést kényszerülnek tenni (pl. egy épületet a tűzszereszek átvizsgálják).

Ami a fenyegetés címzetti körére, azaz az elkövetési magatartás irányultságára vonatkozó felvetést illeti, a magam részéről nem értek egyet a jogirodalomban elfoglalt azon állásponttal, mely szerint „a törvény nem szól arról, hogy a fenyegetés címzettje ki lehet. Ebből következően a fenyegetés címzettje bárki lehet.”^[24] Ez a megállapítás szintén azon a téves következtetésen alapszik, hogy a fenyegetés, mint elkövetési magatartás fogalma levezethető és megfeleltethető a Btk. már ismertetett, azonban a fenyegetést, mint elkövetési módot leíró definíciójának. Az általam felvetett dogmatikai kérdés ugyanis nyilvánvalóan nem merül fel abban az esetben, ha a fenyegetésre, mint elkövetési módra gondolunk, hiszen az adott különös részi tényállás passzív alanyának ismeretében a fenyegetés címzettje egészen könnyen meghatározható. Ugyanakkor azonban ezzel összefüggésben a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette vonatkozásában nem lehet azt állítani, hogy annak címzettje bárki lehet, éppen azért, mert a terrorcselekmény célcselekményi rendszerében a jogalkotó pontosan meghatározta azokat a szerveket, szervezeteket, személyeket, akik felé valamiféle irányultsággal bír a tényállás. Szükségképpen tehát a fenyegetés címzetti körét szűkíteni kell, méghozzá a tényállásban megjelölt állami szervre vagy más államra, illetve nemzetközi szervezetre vagy a lakosságra.^[25] Tulajdonképpen ezt igazolják az e tárgyban eddig Magyarországon született, és a tanulmányban 1-4. sorszám alatt bemutatott jogesetek is. Álláspontom szerint ezen logika a fenyegetés minimális tartalmi szintjével kapcsolatos ítéltábla döntésben foglaltakkal is alátámasztható. Ezek a követelmények ugyanis adott fenyegető magatartás vonatkozásában abban az esetben állapíthatók meg, ha a fenyegetés címzettje olyan személy vagy szervezet, akiben a reagálási reakció adott elkövetővel szemben fogalmilag fel tud merülni. A terrorcselekmény büntettének speciális elkövetése pedig csak akkor érhető tetten egy fenyegetésnek minősített konkrét történeti tényállásban, ha a címzett a terrorcselekmény tényállása által is értékelt személyi kör.

[24] Kónya, 2013, 1200.

[25] Ez utóbbi tekintetében ismereteim szerint nem született még eddig kifejezetten olyan bírói döntés, amely a Btk. 314. § (1) bekezdés b) pontja szerinti célt megállapíthatónak tartotta, azt azonban mindenképpen hangsúlyozom, hogy a lakosság alatt természetesen személyek nagyobb, adott esetben meghatározható számú csoportját kell értenünk. Bár nem tekinthető kifejezetten jogi fogalomnak a „lakosság” szó, azonban nem tartom indokoltan e körben külön értelemező szakasz beemelését a Btk.-ba. Adott ügyekben a bíróságok által jól megítélhető ez a kifejezés az eset összes körülményének figyelembe vétele és mérlegelése mellett.

III. ÖSSZEGZÉS

A fentiekben kifejtett elemzés, valamint az ismertetésre került jogesetek is egyértelműen igazolják azon álláspontot, mely szerint a fenyegetés, mint elkövetési magatartás – főként egy olyan tárgyi súlyú bűncselekmény, mint a terrorcselekmény vonatkozásában – jogalkotói értelmezése elengedhetetlen lett volna már a régi Btk. esetében is, illetve nyomatékosan igaz ez az állítás a jelenleg hatályos Btk. kodifikációs munkálataira is. Nézetem szerint a fenyegetés, mint tényállási elem fogalmának meghatározását a jogalkotónak kellett volna elvégeznie, ezen feladatot nem lett volna szabad a jogalkalmazó értelmezési tevékenységére bízni, mert a normaszöveg gyakorlati alkalmazása komoly és súlyos következményekkel járt a büntetőeljárás alá vont, fogalmilag terroristának egyáltalán nem tekinthető személyek esetében. Éppen ezért változatlanul fenntartom azon 2011-ben kifejtett álláspontomat, mely a fenyegetés, mint elkövetési magatartás fogalmának törvény általi definiálását szorgalmazta. Ez technikailag megjelenhetne a Btk. 316. §-ának egy új (2) bekezdéssel történő kiegészítésében. Ebben a definícióban a jogalkotónak egyértelművé kellene tennie azt, hogy a fenyegetésnek az elkövető által még előkészítetlen eszközcselekményekhez kell kapcsolódnia, hiszen a *sui generis* előkészületszerű tényállás mellett a fenyegetés önálló büntetendőségének így lenne értelme. Továbbá rögzíteni kellene a fenyegetésként értékelendő nyilatkozat irányát, valamint az ítélőtáblai döntéssel összhangban azt a minimális tartalmi szintet, amely ezen bűncselekmény megállapíthatóságának elemi feltétele. Mindezek alapján a korábban tett *de lege ferenda* javaslatomat átfogalmazva egyben továbbgondolva, a Btk. 316. § új (2) bekezdése a következő értelmező rendelkezést tartalmazná: a Btk. 316. § (1) bekezdése alkalmazása szempontjából fenyegetés: az állam, állami szerv, nemzetközi szervezet, vagy ezek képviselője, illetve a lakosság felé címzett, a Btk. 314. § (1)-(2) bekezdése szerinti, azonban még elő nem készített terrorcselekmény jövőbeni elkövetésére vonatkozó komoly, konkrét írásbeli, vagy szóbeli nyilatkozat, amely alkalmas arra, hogy a nyilatkozat címzettjében komoly félelmet keltsen.

Minthogy a fenyegetés önálló tényállásként értelmezendő, megfontolandó lenne a korlátlan enyhítést szabályozó rendelkezéseket kiegészíteni ezen bűncselekményi alakzathoz kapcsolódóan. Ezzel gyakorlatilag csökkenteni lehetne a még előkészítetlen terrorcselekmények tényleges előkészületi szakba juttatásának megvalósulási valószínűségét is, amely mindenképpen össztársadalmi érdeknek tekinthető, ráadásul bűnüldözési szempontból sem elhanyagolható eredmények felmutatását eredményezheti hosszabb távon.

IRODALOM

- Ackerman, Bruce (2008): *A terrorizmus és az alkotmányos rend*. Miskolci Jogi Szemle. 3. évf. 2. sz.
- Bartkó Róbert (2011): *A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései*. UNIVERSITAS-Győr Nonprofit Kft, Győr.
- Belovics Ervin – Molnár Gábor – Sinku Pál (2012): *Büntetőjog*. II. Különös Rész. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Budapest.
- Elek Judit (2010): *A terrorizmus elleni harc a könyvtárban, a „PATRIOT ACT” és a könyvtár*. Jogtudományi Közlöny. 4.
- Fletcher, George P. (2006): *The indefinable concept of Terrorism*. Journal of International Criminal Justice. 4.
- Kaponyi Erzsébet (2006): *A terrorizmus elleni küzdelem és az emberi jogok tiszteletben tartása*. Acta Humana. 17. évf. 3-4. sz.
- Kónya István (szerk.) (2013³): *Magyar Büntetőjog. II. Kommentár a gyakorlat számára*. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Budapest.
- Nagy Ferenc (2007): *Az ellenség-büntetőjogról, a jogállami büntetőjog eróziójáról*. Magyar Jog, 2.
- Nagy Klára (2011): *A bűnügyi együttműködés adatvédelmi összefüggései*. Jogelméleti Szemle. 4. sz.
- Nagy Klára (2010): *Adatvédelem a rendőrségi és bűnügyi együttműködés során a Lisszaboni Szerződés után*. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. 11*. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs. 81-88.
- Póczik Szilveszter (2006): *A terrorizmus kriminológiai perspektívában*. Rendészeti Szemle. 9.

Felhasznált Jogesetek

- Fővárosi Bíróság (új nevén Fővárosi Törvényszék) 14.B.1103/2009/16 szám alatti ítélete.
- Fővárosi Bíróság (új nevén Fővárosi Törvényszék) 7.B.855/2009/33. sz. ítélete.
- Fővárosi Ítéletábla EBD2012.B.14. számú elvi bírósági döntése (másodfokú határozat száma: 3.Bf.232/2009).
- Kúria (korábbi nevén Legfelsőbb Bíróság) Bfv.I.6/2010/5. számú határozata.